

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію **АНТОНЮК ОКСАНИ ЮРІЇВНИ**
**«Науково-бібліографічна діяльність Вінницької обласної універсальної
наукової бібліотеки ім. В. Отамановського в контексті формування і
розвитку інформаційно-комунікаційного простору регіону (1966–2022)»**,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності
029 «Інформаційна, бібліотечна, архівна справа»

Національна бібліографія України як важливий напрям науково-інформаційної діяльності бібліотечної справи відіграє визначальну роль у збереженні та популяризації національної культурної спадщини, забезпечуючи в умовах інтенсивного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та електронних мереж вільний доступ соціуму до різних інформаційних ресурсів безвідносно до географічних меж. Наразі розвиток національної бібліографії України відображає загальносвітові тенденції у сфері бібліографії, насамперед, – це використання сучасних методик для пошуку, кумуляції, опрацювання та поширення інформації на основі впровадження новітніх технологій. Невід’ємним складником розвитку національної бібліографії є створення краєзнавчих бібліографічних джерел, у чому провідне місце належить обласним бібліотечно-інформаційним центрам України, яким є й Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Отамановського (ВОУНБО). Виконуючи функції провідної регіональної бібліотеки, ця установа упродовж 1966–2022 рр. потужно розвинула науково-бібліографічний напрям і набула вагомого значення для розбудови культурно-інформаційного простору Поділля. Вивчення діяльності цієї бібліотеки дозволяє визначити історичні аспекти, специфічні особливості розвитку науково-бібліографічної діяльності ВОУНБО в контексті історії бібліотечної справи України та сучасних тенденцій здійснення бібліографічної діяльності, а також схарактеризувати її вплив на соціально-культурні процеси розвитку регіону. Таким чином, автором переконливо **обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження**, обумовленої поглибленням процесів інформатизації суспільства та розвитку інформаційно-комунікаційного середовища.

В цілому дослідження О. Ю. Антонюк представляє глибокий аналіз еволюції науково-бібліографічної діяльності ВОУНБО у важливий історичний період, пов'язаного з суспільно-політичними, соціально-економічними та технологічними трансформаціями в країні, що **характеризує роботу як суспільно значущу і науково вартісну**, й відповідно до мети висвітлює особливості становлення та розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки як науково-інформаційного та культурно-просвітницького центру регіону, визначає перспективи її розвитку. Робота розкриває внесок бібліотеки у розвиток регіонального інформаційного простору, досліджує її роль у збереженні культурної спадщини та підтримці наукових досліджень, а також аналізує динаміку позитивних і негативних змін у бібліографічній сфері. Дисертація ґрунтовно висвітлює взаємозв'язок між науково-бібліографічною діяльністю та загальними тенденціями в українському бібліографознавстві, що сприяє розумінню важливості таких інституцій у сучасному інформаційному суспільстві.

Структура дисертаційної роботи логічна, пропорційна, цілеспрямована щодо відображення послідовності наукового дослідження, відповідає об'єкту, предмету, визначеній меті та завданням дослідження і засвідчує, що вона охоплює цілісний процес науково-прикладної діяльності. Дисертація складається із анотацій, переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, висновків, що послідовно розкривають технологію дослідження, та додатків. Наприкінці кожного розділу подано чіткі висновки. Список використаних джерел, що включає і праці здобувачки, на які в тексті зроблено відповідні посилання, оформлено нормативно правильно. Відповідно до чинних вимог дисертація містить анотації та список опублікованих праць за темою дослідження українською й англійською мовами. Повний обсяг дисертації складає 297 сторінки (зокрема 188 сторінок основного тексту).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації не викликає заперечень. Науково-творчий задум автора та етапи реалізації його повною мірою представлені у вступі, в якому обґрунтовано актуальність теми, послідовно і чітко визначено

мету й основні завдання, об'єкт, предмет, методологічну й теоретичну основу наукового проекту, засвідчено наукову новизну та практичне значення дослідження.

Аналіз дисертаційної праці дозволяє стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в ній, достатньо переконливі і забезпечені:

– відповідністю предметної спрямованості дисертаційного дослідження паспорту наукової спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна, архівна справа»;

– професійним вирішенням автором визначених наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження, структури дослідження визначеній меті;

– використанням широкої джерельної бази за темою дисертації (823 найменування);

– достатньою кількістю напрямів в апробації одержаних результатів на наукових і науково-практичних заходах різних рівнів, зокрема і закордонних.

Зміст дисертації охоплює основні аспекти теми дисертації, а спосіб його викладу не викликає заперечень. Окреслимо особливості роботи, які, на наш погляд, заслуговують схвалення.

У дисертаційному дослідженні «Науково-бібліографічна діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Отамановського в контексті формування і розвитку інформаційно-комунікаційного простору регіону (1966–2022)» Оксани Юріївни Антонюк виявлено значні досягнення та цінність для вивчення еволюції українського бібліотечного та бібліографічного середовища. Дослідження включає три основних розділи, кожен з яких відображає різні аспекти теми.

У першому розділі дослідницею проведений чималий аналіз наукових праць, що охоплюють широкий спектр аспектів бібліотечно-бібліографічної діяльності. Висвітлено ключові аспекти розвитку української бібліографії в радянському і пострадянському періодах, а також акцентовано на перетвореннях у ролі та функціях бібліотек у сучасному інформаційному

суспільстві. Науковий аналіз усіх цих аспектів дозволяє відобразити не лише історичний контекст розвитку бібліографічних наук, а й їх сучасний стан, адаптацію до вимог інформаційного суспільства.

У другому розділі дисертації «Становлення та розвиток науково-бібліографічної діяльності 1966–1990 рр.» розглянуто ключові аспекти організації та розвитку науково-бібліографічної діяльності в Вінницькій області. Перший підрозділ розкриває етап реорганізації та трансформації бібліотеки в систему, що забезпечувала регіональні інформаційні потреби. Зазначено, що впровадження координаційних механізмів та підвищення взаємодії між бібліотеками стало стратегічним кроком у формуванні багатофункціональної бібліографічної системи. Особлива увага приділялася розвитку наукових функцій бібліотеки, що стали ключовим інструментом у підтримці наукових досліджень, культурно-освітнього розвитку та підвищенні інтелектуального рівня громадськості через широке поширення бібліографічної продукції. Другий підрозділ зосереджений на аналізі жанрово-видового складу бібліографічної продукції, що розвивалася в цей період. Особливу увагу приділено створенню бібліографічних покажчиків, анотованих списків та реферативних журналів, які стали основними інструментами для наукових досліджень. Цей період характеризується також активним розвитком галузевої бібліографії, що охоплювала різні сфери знань, такі як природничі науки, техніка, гуманітарні науки тощо. Важливе значення мали також ретроспективні бібліографічні видання, які забезпечували доступ до наукової спадщини минулих років.

Позитивним аспектом тексту дисертаційного дослідження є використання результатів статистичного аналізу жанрово-видової класифікації бібліографічної продукції ВОУНБО у період 1966–1990 рр., здійсненого дисертанткою, що дозволило простежити вплив соціально-економічних і політичних змін в українському суспільстві на стан і видову структуру бібліографічної продукції за окреслений період, зробити об'єктивні висновки. Важливим є також розгляд і відзначення вагомих трансформацій і переваг, що відбулися у науково-бібліографічній діяльності

другого етапу її розвитку, виокремленому дисертанткою, що підтверджуються відповідними даними та висновками.

Наголошуючи на **теоретичній значущості та практичній цінності** результатів дослідження, необхідно зазначити, що робота має хороші перспективи для подальшого використання як у дослідженні питань з історії бібліотечної справи України, бібліотекознавства та бібліографознавства, так й імплементації напрацьованих практик ВОУНБО в сфері науково-бібліографічної діяльності в роботу наукових бібліотек інших регіонів України.

Водночас, **відзначаючи вагомість і повноту** проведеного дослідження, слід висловити кілька зауважень. На нашу думку, в роботі недостатньо уваги було приділено висвітленню питань нормативно-методичного забезпечення організаційно-технологічних процесів з різних аспектів науково-бібліографічної діяльності в умовах впровадження інформаційно-комунікаційних технологій безпосередньо у ВОУНБО. Певною мірою цьому сприяло б розгляд організації роботи та використання інформаційно-ресурсної бази науково-бібліографічної діяльності у межах другого етапу її розвитку в періодах застосування традиційного інструментарію бібліографічних процесів, початковому етапі інформатизації та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій.

Проте, ці зауваження мають суто рекомендаційний характер і не впливають на загальну високу оцінку наукового рівня роботи та висновок про самостійність і довершеність наукових результатів, представлених у дисертації.

Таким чином, дисертаційне дослідження «Науково-бібліографічна діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Отамановського в контексті формування і розвитку інформаційно-комунікаційного простору регіону (1966–2022)» за актуальністю, глибиною опрацювання поставленої проблеми, обґрунтованістю головних положень і висновків, наявністю наукової та практичної цінності відповідає вимогам, що висуває Міністерство освіти і науки України до дисертаційних досліджень, що викладені в пп. 5-9 Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої

освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 341 від 21.03.2022 р., а його авторка, Антонюк Оксана Юріївна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Рецензент:

кандидат історичних наук,
директор Інституту бібліотекознавства
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського

Ольга Василенко

Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського
підпис Ольги Василенко
ЗАСВІДЧУЮ
учений секретар Тетяна В. Горьва

